

Decs XV. századi temploma

2011 március 23. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Decs Tolna megye egyik legnépesebb községe, 4200 lakosával három városi rangú települést – Nagymányokot, Gyönköt és Simontornyát – is megel?z a megyében. Ez nemcsak azt mutatja, milyen könny? bekerülni hazánkban a városi rangúak „elit klubjába” – a jelenlegi 328 tag közül a legkisebb „városban” 1062-en laknak a nyári üdülési szezonban –, hanem hogy Decset méltán nevezik a Sárköz f?városának. A szekszárd–bátai hegyvonulattól a Dunáig terjed?, Balaton nagyságú termékeny lapály neve már 1370-ben szerepel oklevélben „Sarkuzy” alakban; a középkorban a kalocsai érsekség egyik f?esperességét is Sárköznek nevezték.

Ehhez az egyházmegyéhez tartozott az írásban első ízben 1301-ben felbukkanó „Dech”. 1402-ben már a ma is használatos Decs formában szerepel a község neve IX. Bonifác pápa levelében.

A vizek járta, mocsári erd?k, lápok ?rizte Sárköz Árpád-kori falvai közül Decs élte túl a legszerencsésebben a török id?ket: a település mindvégig lakott maradt, míg a közelében fekv?, 1685 el?tt elpusztult Ete nev? mez?város – és

Szent Lélek-temploma – maradványait csupán nemrég tárták fel. 1535-ben Kis- és Nagydecshelynév is olvasható a bártai bencés apátság birtokait felsoroló jegyzékben, „egy nemesi Kuria az Mánta és az Köves-telekkel együtt, és Gyümölcs Kertekkel”. Mohácsi győzelmük után háromszor vonultak északra Szulejmán szultán hadai a Duna mentén 1541-ig, Kászon bég 1532-ben elfoglalta Szekszárdot, 1539-ben a bártai barátoknak is beteljesedett a sorsuk, a Sárközbe azonban nem tört be a török. Csak Buda elfoglalása után három évvel, 1544-ben, amikor már sehová sem volt magyar fűrészt Tolnában. A magyar fűrészt város és Sztambul közötti hadi út másfél évszázadig zavartalanul üzemelt.

I. Ferdinánd király 1558-ban Horváth Márk szigetvári kapitányt nevezte ki Decs birtokosának, hogy a beszédet adó a végvárra fordítsa. Márk halála után, 1561-ben kiskorú fiára, Györgyre szállt névleg Decs – és Ete – tulajdona. Ekkor írták a „szegény és megnyomorodott” etei jobbágyok azt a szívszorító levelet Zrínyi Miklós horvát bárnak, hogyan gyötrik, szorongatják őket a magyar adószedők a király nevében. 1566, Szigetvár eleste után már a török is sarcolta a környéket, hat-hat dénárt hajtott be a decsi szőlősgazdától az évenkénti bordézsma fejében; a defter – adólista – összegéből kiszámítható, hogy 250 porta létezett az 1580-as években a településen. Decset 1590-ben átírták a szekszárdi bencések javai közé a – szintén távol lévő – bártai apátéból; a község lakóinak zöme azonban már az új vallás híve volt. 1540 körül fogadták be a decsiek Luther tanait, amelyeket a Duna menti Tolna város prédikátorai terjesztettek a Dél-Dunántúlon.

Decs észak–déli irányú főutcája mentén található a nagyközség – és a Sárköz – egyetlen jelentős emléke: a református egyház a parókiával. A hazai késő gótika korában épült, tekintélyes nagyságú teremtemplom egyhajós épület, a szentély keleti irányba tájolása követi a középkori zsinati obligációt. Forrás híján nem tudni, hogy a XV. század legelején elnyert építési engedély birtokában készült-e a templom, és ha igen, milyen formában; a ma is látható épület a Mátyás királyságának kései szakaszában, az 1470–80-as években megkezdett építkezések – Nyírbátor, Szeged, Jászberény stb. – stílusára utal, ezért nem zárható ki egy, a ferences rendhez kapcsolódó hely részvétele sem a tervezésében. Kivitelezése azonban elhúzódott, egyik feliratán az 1516-os évszám olvasható a befejezés vélhető idejeként. A reformátusok a XVI. század derekán teheték magukévá, és használják máig.

Megmaradt egy decsi jelentés szövege a török hódoltság utáni első, 1695-ben megejtett lakosság-összeírás idejéből, a bécsi kormány által kiküldött kapucinus szerzetes, bizonyos Ubaldus vetette papírra. „A következő hely a Sárközben, amelyet Tecsnek hívnak. Lakosai inkább víziállatok, mint emberek. Hun–tatár eredetűek [...] a vallásuknál fogva is, melyet matjahidnek neveznek, és a legdögletesebb eretnenség. A férfiak állatörökben ruházkodnak, a nők különféle ördögi színekben tarkálló ruhákban járnak. Épületeket nem ismernek, sárral tapasztott lakásokban piszkoskodnak, ezeket úgy hívják: haaz. Állataik vannak, lóhoz hasonlóak, sebesen futnak, akár az ördög. Napon szárított hallal élnek és szalonnával, ételeik egyetlen fűszere az a vörös bestia, aminek bobriga a neve. Ez mint az ördög, de a boruk az kitűnő.” E pápista fráternek köszönhetjük a tudósítást a háromszáz éve élt „magyar hit” – azaz protestáns –, bundát és sárközi ruhát viselő, házban lakó, apró, szilaj lovakat tartó és paprikás finomságokat evő, hozzá kadarkát ivó decsi emberekről. Akiknek úri dolgát csak irigyelhetjük.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
